

en het best" worden:

de Kerk bij duisver deed."

derdeel stelt "Reformatie" i.

i, om hier te eden, d.i. het dan niet gemeen en des-hun naaste ebben zij dit meer er een leer niemand enplicht van God ons Zijn gstukken als dat het doen al voldoende ft te houden uiting; over-lijke commu-

ad ik met ke behande-ten de Kerk oote belang en over de lus de Kerk ing. Dit in 66 ingelicht een staking ik toch ont-de samen-gen van de d als men den oogst, rwinning in Heer Stap klacht over ij zoo!) En nsequenties e doen, in-zijn betrok-tap in zijn ven en dal id. 34):

het bieden ken voor de krachtig i spatiering

zou uitge-de practijk en meening "Men hoort ietijk, maar het woord

an de arti-is: geweest,

begrip, dat gebruik van pere onder-

atting tegen ie wij even-ansch zooals l het beeld

mededeeling en van den chouwigen

in Catechis-and, dat de vaardigheid pper recht net Hem in n Hem te vj als kerk Gods niet el kunnen vj priester

organisatie samenhan-en persoon t deze be-

mbangende ds en als derzijds in ng tot God in functies als optel-gen. Hij is persoonlijk jk bestaat, chappen is, zonde, die n zin het t aan den persoonlijk

zoo ook hier; de geheele vorm van inkleeding van zijn artikelen is zoo, dat hij mij niet alleen, maar ook anderen, in een onjuist licht stelt. Ik ben bereid aan te nemen, dat dit een gevolg is van oppervlakkige lezing en stordige uitwerking, al moet ik op sommige punten (zie boven bij Gide e.a.), mij geweld aandoen om deze bereidheid niet te laten varen. De Heer Stap zal nu echter wel begrijpen, dat ik mij hier nu geen moeite meer zal geven om de inconsequenties, die hij in mijn rede-neering meent te zien, tegenover hem te verdedigen. Ik zou slechts het gevaar loopen, dat mijn nieuwe uitlegging, hoe duidelijk ik ook zou pogen te schrijven, toch weer verkeerd werd aanvaard en er weer nieuwe verkeerde interpretaties en daardoor nieuwe misverstanden komen.

Ik wil hier wel een enkel woord zeggen over de opvatting van den Heer Stap t.a.v. de Kerk. Hij behoort ook tot hen, die ik in „De Reformatie“ van 23 September 1932 den naam heb gegeven van „hekkenzetters“.

De Heer Stap struikelt over zichzelf. Op blz. 364 schrijft hij in de rechterkolom: dat de Kerk niet verder kan (cursief gedrukt) gaan dan het prediken van algemeene beginselen enz. En hierop volgt dan tusschen haakjes het volgende:

„(Om misverstand te voorkomen, merken we terloops op, dat onder dezen regel niet valt het deelnemen door belijdende leden aan een staking, die klaarblijkelijk uitvloeisel is van revolutionaire actie. Dat in dergelijk geval een Kerkeraad moet optreden tegen die leden, is buiten kijf.)“

Dus: de Kerk moet wel optreden als een staking een „klaarblijkelijk uitvloeisel is van revolutionaire actie“. Edoch, wat lezen we nu in de linker kolom van diezelfde bladzijde? Daar wordt gereleveerd, hoe de Raad van een der Gereformeerde Kerken t.a.v. een bepaalde staking oordeelde, dat deze staking was een „uiting van den Anti-Christ“ en deswege de leden, daarbij betrokken, mededeelde, hun deelneming aan het Avondmaal „voor hen een hoogst ongeoorloofde handeling te achten“. En daarop volgt dan deze zin:

„Wij meenen, dat deze eene daad den Kerkeraad van... wel iets heeft geleerd en dat hij zich bij latere sociale conflicten heeft gewacht weer een dergelijke houding aan te nemen.“

En daarna in de rechterkolom opnieuw:

„Als men positie ging kiezen in een sociaal conflict, als indertijd in... wat zou men dan zien gebeuren?“

Waarop dan verder volgt een tirade over te verwachten verdeeldheid in Kerkeraad en Gemeente; strekking: predikanten en Kerkeraad, houdt Uw handen en opinies thuis.

Ik zeg: dat is hetzelfde gedrag als van iemand, die een op uitbarsten staande vulkaan bedekken gaat met een laagje aarde en zich zelf en den volke diets maakt, dat „geen onheil de stad verstoren zal“, gevolg van den waan, dat het deelnemen aan een staking, zelfs aan eene met Anti-

bestaand wezen met eigen kennen, eigen gevoels-leven (liefhebben) en eigen willen (handelen vóór of tegen God).

Er zal nooit een Gereformeerde zielkunde (wij bedoelen dan een zielkunde die werkelijk Gereformeed is) kunnen worden opgesteld, indien men niet dit geweldig gegeven eerbiedig verwerkt.

Over elk mysterie moet de openbaring Gods het licht doen opgaan. En aan het begin van Zijn bijzondere openbaring heeft God over het mysterie van den persoon van den mensch Zijn licht doen schijnen door Zijn mededeeling omtrent de scheping van den mensch naar Zijn beeld en naar Zijn gelijkenis.

Juist omdat de mensch naar Gods beeld en naar Zijn gelijkenis geschapen is, kan hij tegen God in opstand komen, kan hij eigen autoriteit poneeren; daarom kan hij Gods gezag erkennen, maar daarom ook kan hij zich tegen Gods gezag verzetten.

Nu doen zich echter bij de uitwerking van dit gegeven onderscheiden moeilijkheden voor.

Uitgaande van de gedachte, dat wij thans leven in een zondige wereld, maar dat het wezen van den mensch desondanks toch moet en kan benaderd worden vanuit de gegevens, die omtrent zijn scheping ons in de Schrift worden geboden, willen wij deze gegevens dankbaar gebruiken. Maar daarmee zijn we er niet.

Als wij spreken over den mensch, zooals wij dien thans kennen, is vanzelfsprekend het beeld Gods in engeren zin verloren.

Dit beeld Gods in engeren zin gaf de zedelijke wezensbepaling van den mensch gelijk thans het verloren hebben van dat beeld zijn zedelijke levensbepaling is.

Maar ook wanneer wij dat vooropstellen, blijft toch de waarheid, dat de mensch naar zijn innerlijk wezen bepaald is, doordien hij in den ruimeren zin toch nog steeds beeldrager Gods is.

De vraag ligt voor de hand, of de mensch dan ook uiterlijk het beeld Gods is.

Deze vraag moet natuurlijk al dadelijk ontken-

Christelijken inslag, buiten het zieleleven van den Christen kan omgaan!

Deze afdeeling wordt ingeleid met de volgende woorden aan mijn adres: „De practijk schijnt den Heer Schilder niet tot leering te hebben gestrekt“. Ik moet verklaren, dat ik ook uit deze drie passages, naast elkaar afgedrukt, niet de minste leering kan trekken. Inzake een „revolutionaire“ actie zou een Kerkeraad wel mogen optreden; als een Kerkeraad meent iets te zien, dat veel erger kan zijn dan een revolutionaire actie, n.l. een „uiting van den Anti-Christ“, dan moet hij zich onthouden?

Als de Heer Stap nu een poging had gedaan om te zeggen, dat de Kerkeraad deze staking niet had mogen zien, zooals hij deed, n.l. als een „uiting van den Anti-Christ“, dan had hij tenminste grond gehad voor zijn vermaning aan den betrokken Kerkeraad en aan mij. Maar het gaat ook hier weer als in het geheel der 5 artikelen: de Heer Stap gaat holderdeholder een woorden-lawine op ons neerstorten; van een argumenteerend betoog is geen sprake.

(Wordt vervolgd.)

's Gr.

A. SCHILDER.

UIT DE HISTORIE

Intrede te Amsterdam.

't Was voor Gispén jarenlang een droom zijner jeugd geweest, om nog eens in zijn geboortestad Evangeliedienaar te zijn. Van die begeerte had hij zich dan ook nooit geheel kunnen losmaken. Maar telkens als de Amsterdamsche gemeente hem beriep, kon of durfde hij niet komen. In de latere jaren dacht hij er nauwelijks meer aan, dat zijn weg ooit naar de hoofdstad des lands zou leiden. Geheel vrij van de zaak was hij echter nooit. En toen hij nu voor de vierde maal hierheen beroepen werd, durfde hij ditmaal niet weigeren. Weliswaar viel vooruit te berekenen, dat het jaarlijksche tractement van f2000 onvoldoende zou zijn. Hiervan toch ging bijna de helft af voor huishuur en belasting. Maar eenige Amsterdamsche vrienden ruimen dit onoverkomelijke bezwaar uit den weg. En zoo kwam Gispén dan toch in zijn vaderstad.

In de Nieuwe Kerk van de Christelijke Gereformeerde Gemeente op de Keizersgracht werd hij op Zondagavond 14 Augustus 1881 door zijn ambtsbroeder L. Neijens met een voortreffelijk, ernstig en hartelijk woord bij de gemeente ingeleid, om er den daaropvolgenden Woensdagavond zijn intrede te doen met een leerrede over 2 Corinth 4:5 „Want wij prediken niet onszelf, maar Christus Jezus, den Heere; en onszelf, dat wij uwe dienaren zijn om Jezus' wil“.

De blijdschap was dien avond niet onvermengd, wegens het aanstaand vertrek van den anderen

nend beantwoord worden, omdat onze God geen stoffelijk uiterlijk heeft.

En toch ligt in het stellen van deze vraag het aanraken van een kwestie.

Immers de mensch zooals hij is draagt maar niet het beeld Gods, maar is het beeld Gods.

Maar anderzijds weten wij, dat van dien mensch straks het lichaam in het graf gaat, dat er aan dat verderend lichaam niets is, dat herinnert aan Gods beeld.

Zoo hebben wij dan enerzijds den mensch, zooals hij optreedt, te zien als beeldrager Gods. En hebben wij anderzijds te erkennen, dat die mensch, zooals hij leeft op aarde, straks uiteenvalt in stof.

Hiervan volgt reeds, dat er een vraag is, die opgelost moet worden, n.l. die, waarin wij nu eigenlijk dat beeld en die gelijkenis Gods bij den mensch hebben te zoeken.

Om die vraag op te lossen moeten wij wel bedenken, dat de Bijbel enerzijds den persoon van den mensch, den levenden mensch dus, ziet als een eenheid. Dat die Bijbel toch ook tegelijkertijd leert, dat straks het lichaam in het graf verloert. Ook dat lichaam wordt dan die mensch genoemd. En tevens leert de Bijbel, dat ook straks die mensch naar zijn eeuwig huis gaat en dat die mensch straks b.v. gerekend wordt onder de gezaligden in den hemel en onder de geesten der volmaakte rechtvaardigen.

Met deze gegevens is ons echter de oplossing geboden voor de moeilijkheid waarvoor wij schijnbaar staan.

Immers als wij vragen, of die mensch, zooals hij op het oogenblik leeft, het beeld Gods is, in den ruimeren zin genomen dan, dan moeten wij antwoorden: stellig. En dan kunnen wij daarbij zelfs zeggen, dat die mensch ook uiterlijk het beeld Gods is in zooverre, dat er zeker een harmonie bestaat tusschen zijn uiterlijk en zijn eigenlijke diepste wezen. Waarom wij dus kunnen zeggen, dat die mensch in zijn geheel beeld Gods is.

Maar tevens kan het wezenlijke van den mensch niet in zijn stoffelijk bestaan liggen. Immers dat wezenlijke moet onvernietigbaar zijn. Een beeldrager Gods moet ook daarin Gods evenbeeld zijn,

collega, Ds H. Bouker naar Emlichheim, Graafschap Bentheim, zijn vaderland. Gispén verheugde er zich echter in, nog eenige weken zijn omgang, zijn wetenschappelijke omgang vooral, te mogen genieten.

Voorts herdacht de nieuwe leeraar op dien 17den Augustus tevens het feit, dat hij juist vijf-en-twintig jaar geleden in de landelijke gemeente van De Lier de Evangelieprediking aanvaardde, en wel met denzelfden tekst, dien hij nu had gekozen. Hij wist echter niet meer, wat hij toen gezegd had. Dat woord was vervlogen, gelijk zoovele woorden. Maar wat ook in hem en om hem in al die jaren veranderd mocht zijn, zijn ideaal bleef hetzelfde. Niet zichzelf, maar Christus Jezus te prediken, dat was de keus en leus zijner jonkheid; daaraan hoopte hij getrouw te blijven tot zijn laatste ure.

De intreesprek verscheen bij P. van der Sluys Jr te Amsterdam onder den titel: „De Apostolische Prediking“.

Eerst wordt met enkele trekken de inhoud dier apostolische prediking aangewezen. Deze is zóó rijk, zóó waar, en met zulk een hoog gezag bekleed, dat we ons niets hoogers en beters denken kunnen.

Aan het slot van dit eerste deel lezen we deze persoonlijke ontboezeming: „Wanneer ik alles naga, wat gedurende die vijf-en-twintig jaren, die ik in dienst van het Evangelie mocht doorbrengen, mij overkomen is, dan sta ik beschaamd voor Gods aangezicht vanwege zooveel ontrouw en plicht-verzuim en ondankbaarheid; dan belijd ik het, dat mijne bediening door veel zonde bezoedeld is, en ik nog maar al te veel mijzelf gepredikt heb, in plaats van Christus Jezus den Heere. O, ik denk met schaamte aan de oogenblikken, waarin ik, diep moedeloos, haast zeide: zend een ander, maar zend mij niet! en terwijl ik door anderen als hoogst gelukkig beschouwd werd, zou hebben willen vluchten, indien de middelen mij daartoe niet ontbroken hadden. Van buiten strijd, van binnen vrees; ik heb er iets van leeren kennen. Maar des te meer roem ik nu ook, met vroolijk zingende lippen, de trouw, de hulp, de barmhartigheid des Heeren, de genade, door welke ik ben, die ik ben. Ware het onbaar van deze plaats te zeggen, wat de Heere van mijn kindsheid af voor mij geweest is; wat tal van zegeningen en gunstbewijzen ik voor het uit-en inwendige, niet het minst in de laatste vijf-en-twintig jaren, in huisgezin en gemeente van mijn God genoten heb, gij zoudt begrijpen hoe wonderlijk het mij is, thans als uw leeraar, na vier malen in vijftien jaren tijds door U beroepen te zijn, voor U te staan. Laat mij alles mogen samenvatten in dit eene, welbekende woord: „Mij is barmhartigheid geschied“. Van die barmhartigheid in uw midden getuigenis af te leggen, door Christus Jezus te prediken als den eenigen en algenoegzamen Zaligmaker van zondaren, dat is het doel, waarmee ik tot U ben gekomen. Geen heil dan in Christus; maar dan ook behoudenis te prediken, allen, die zijn naam aanroepen, ziet daar in 't kort, wat ook onder U mijn eeuwig streven zal zijn. En weet ge, wat mij daarbij bemoedigt? Het is de

dat hij als één van Gods geslacht ook met God de eeuwigheid deelachtig is, voorzover deze eeuwigheid door God mededeelbaar is.

Is de mensch nu een zelfstandige persoon, ja of neen?

Heeft de mensch dus een eigen zelfstandigheid? Kan ik bij den mensch spreken van een substantie?

Het schijnt, dat deze vraag te stellen, haar te beantwoorden is.

Immers wij gebruiken het woord substantie op allerlei manieren. Zoo kan het voorkomen, dat wij, wanneer wij in een fleschje een kloverige massa zien, die wij niet nader weten te omschrijven, zeggen, dat er in dat fleschje een kloverige substantie is.

Ook wordt het woord substantie wel gebruikt om eenvoudig aan te duiden, dat iets een stoffelijk bestaan heeft. Men spreekt dan over de substantie van een kiezelsteen, de substantie van plaatijzer, maar kan in dien zin niet spreken over de substantie van een gedachte.

Ook wordt het woord substantie wel gebruikt in dien zin dat ermede bedoeld wordt, dat wat aan een ding een eigen wezen geeft, zoodat het werkelijk bestaat, dat het is; substantie is dan het blijvende, in tegenstelling met de wisselende eigenschappen.

De vraag moet nu zijn, of wij in dien laatsten zin mogen zeggen, dat de mensch, zooals hij bestaat, stof en geest is en dat hij dus een stoffelijke substantie heeft en een geestelijke substantie, of wel dat hij in zijn bestaan een geestelijke substantie is, één met een levende stoffelijke substantie.

Hier komen wij voor eenige moeilijke vragen, die ook in onzen kring in de laatste jaren nogal eens werden besproken en waaraan wij een afzonderlijk artikel willen wijden.

J. W.